

אֵלֶּזְנֹת

לְעֵלְמֵנוּ עֵקֶת

פְּרָשַׁת בְּרַשְׁתִּי

הַסֵּד, אֲדִיּוֹן הַעֵ"ט

את כל מעותיו משלם לנכדי הנודע ביהודה, שבקשוהו ברכבת עבור פדיון שבויים, ועתה אין בידו אף לא פרוטה לפרטה, לא על הוצאת המלון, וגם לא על שכירת עגלה. הרה"ק מגארליץ נחרד מאד, הכיזד יתכן להגיע לעיר זרה בלא כלום?! אף לא פרוטה אחת. ומה עושים עתה? הלא עומדים הם כאן במרכז רחוב העיר, עיר זרה ומנכרת שרבה גויים גמורים ובודאי שכמעט לא היו בה חסידים, ואין יודעין לאן לפנות. הרה"ק מגארליץ פנה אפוא אל אביו הקדוש ושאל בדאגה רבה: מה אם פן נעשה עתה? אמר לו אביו, באין בידנו לא אפשרות שהיה בבית מלון, ואף לא לשכירות עגלה, נכנס אפוא לבית מדרש סמוך, לפחות ללמד קצת.

נכנסו השנים לבית מדרש באזור, הניחו את חבילותיהם בצד, והרה"ק מצאנו נגש הישר אל ארון הספרים, הוציא גמרא והחל ללמד בדבקות גדולה פדרכו, תוך שהוא שוכח לגמרי עולם ומלואו, כמי שלא אכפת לו כלל אם הם כעת בוניה או בצאנו. הרה"ק מגארליץ לא יכל לתת מנוחה לנפשו בשפל מצבם הקשה, והחליט לצאת אל העיר הגדולה ולנסות להשיג מעט מעות באיזו שהיא דרך, או לפחות מקום אכסניה שיתאים לאביו הקדוש. היה הרה"ק מגארליץ מתרוצץ ברחובות העיר אנה ואנה, ואלו הרה"ק מצאנו יושב ועוסק בתורתו במנוחה ושלווה. לא עברה שעה קלה, והנה נכנס לבית המדרש יהודי בלתי מפר, צורת פניו ענתה בו שמאריך אשכנז הוא בא, ונראה כגביר נכבד. בראותו לפתע באחת הפנות את הרה"ק מצאנו יושב והוגה בתורה, רץ תכף אליו בשמחה רבה ובפנים קורנות ונתן לו ברכת 'שלום עליכם' והתענין בשלומו. עד מהרה התברר לו להרה"ק מצאנו שזהו חברו מנער שלמד עמו יחד לפני שנים רבות אצל חמיו הגדול בעל 'ברוך טעם' בלייפניק, ומאז עברו שנים רבות שלא נפגשו. האיש דרש בשלומו ובשלום תורתו, ושמח לראות שבמשך השנים לא נס לחו והוא עולה ומתעלה בתורתו, והחליפו ביניהם

מדת הבטחון

הרה"ק רבי חיים מצאנו זיע"א היה כידוע בעל צדקה גדול ומפרסם, ופזר הון רב לצדקה. ואף שלצרכיו ולצרכי ביתו היה מצמצם מאד, לצדקה היה מהפך את טבעו ומפזר הרבה. ידוע שהרה"ק מסלונים זיע"א שלח את בנו לצאנו, כדי שילמד את מדת הצדקה. ובאר לו הטעם ששולחו אליו, כי אני מטבעי הנני פזרן, ואין בזה רבותא במה שאני מפזר לצדקה, אבל הרה"ק מצאנו הוא מטבעו קמצן, ויש בפזרו צדקתו עבודה רבה ונשגבה. בהזדמנות אחת היה צריך הרה"ק מצאנו לנסע לעיר וינה, לצרכי רפואתו, שכן היה חולה על רגלו שנים רבות, ובנסיעתו התלווה אליו בנו הרה"ק רבי ברוך מגארליץ זצוק"ל. בדרך בהיותם ברכבת, נפגשו עמו שם שני תלמידי חכמים נכבדים, מנכדי הגאון בעל 'נודע ביהודה' זצוק"ל, והרב מצאנו קבלם בכבוד גדול ובסבר פנים יפות, כפיאות לנכדי הנודע ביהודה. הרה"ק מגארליץ העריץ שמסתמא ידברו עם אביו בלמוד עוד זמן ממשך, והניחם לדבר עם אביו, והלך לו.

לבינתיים, הציעו הם לפני הרה"ק מצאנו, שבהיותם עסוקים כעת בדבר מצוה של פדיון שבויים, אולי יוכל לסייע בידם בתרומה הוגנת כראוי לכבודה של מצוה. לא הסס הרה"ק מצאנו, ומיד הוציא את כיס הממון שהכין בשביל הנסיעה לווינה, שהיה בו סכום גדול מאד שנצרך להם בשביל הוצאות הדרך ולתשלום הרופאים וצרכי הרפואה, ושאר הוצאות שיצטרכו שם וכו', ולעיניהם המשתאות רוקן את כל כיס המעות עד הפרוטה האחרונה ממש ונתן להם לצדקה.

בהגיע הרכבת לווינה רבתי, וירדו מן הרציף אל תוככי העיר הגדולה והסואנת, בקש הרה"ק מגארליץ מאביו מעט מעות כדי לשכר עגלה שתקח אותם אל אחד המלונות בעיר, בו ישוהו כל עת המצאותם בעיר. שח לו הרה"ק מצאנו כל אותו המעשה, שנתן

כמה זכרונות מימים ימימה, כדרכם של חברים לספסל הלמודים.

אדהכי והכי, שואל החבר את הרה"ק מצאנז: הלא מקום מושבכם הוא בעיר צאנז הרחוקה, שם אתה משמש ברבנות וכאב בית הדין, מה אפוא הביאכם הלום לוינה? ספר לו הרה"ק מצאנז שלצרכי רפואת רגלו החולה נאלץ לעשות את כל הדרך הרחוקה הזו כדי לדרש בטובי הרופאים שבווינה. המשיך הלה והתענג על מקום האכסניה, והרה"ק מצאנז ענה לו דברים פהויתן, שלבינתים נשארו הוא כנראה ללון כאן בבית המדרש, זאת מאחר ולא נותר לו מכל כספו מאומה! החבר שהיה גביר נכבד ועשיר גדול התרגש מאד למשמע אָזְנוֹ, וכמובן שהוא לא יכול היה לראות את חברו הטוב בצרתו, ועל אתר הוציא סכום הגון מאד, שיש בו כדי לכסות את כל ההוצאות שיצטרך הרבי בווינה, די והותר! הרבי הודה לו, ובקב נפרדו לשלום ובברכה לבבית, והרבי התישב מיד חזרה והמשיך בתלמודו כבתחלה, ועד מהרה צלל לעמק נבכי הסוגיא שעסק בה.

אחר עבר זמן, חזר הרה"ק מגארליץ לבית המדרש בפחי נפש, הוא היה שבור ומדכדך על שלא עלתה בידו לבינתים למצא שום עצה או ממון, ולא ידע את נפשו, מה עושים כעת, היכן יניח צדיק את ראשו הלילה. בהכנסו לבית המדרש ראה את אביו יושב באהלה של תורה, ולן בעמקה של הלכה במנוחה ובשלווה, ונראה כמי ששכח לגמרי היכן הם נמצאים, מטרת נסיעתם, וגדל המצוקה הקשה שנתונים בה כעת. הוא נגש אל אביו והכרח להוציאו מתלמודו, ולהעמידו על חמרת המצב.

לתדהמתו שלף הדברי חיים מכיסו את חבילת השטרות שקבל זה עתה מאותו עשיר, והראה לבנו. הרה"ק מגארליץ השתומם למראה עיניו, הכיצד יתכן כזאת? כי הנה הוא התרוצץ כאן בעיר כמה שעות ונסה את מזלו אצל הרבה אנשים, ואף אצל הגבירים הגדולים, ולא הצליח להשיג כמעט

כלום, ואלו אביו שלא זו מבית המדרש פתאום השיג סכום נכבד שכזה? ספר לו הרה"ק מצאנז שנכנס כאן ידיו מנער משכבר הימים, והעניק לו סכום זה. ובראותו את השתוממותו של בנו מן המופת והישועה המפתעת, אמר לו הרה"ק מצאנז בפשיטות: "וכי מה חשבת שהקב"ה לא נמצא בווינה? אותו רבונו של עולם שנמצא עמנו בצאנז, נמצא גם כאן בווינה!".

כל העוסק בתורה - צריך להיות בטחוננו בה'

על הפסוק (שמות טז ד): 'ויאמר ה' אל משה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו למען אנפסו הילך בתורת אים לא', כתב הרה"ק הגאביר יעקב זיע"א תוכחת מוסר בענין מעלת מדת הבטחון של לומדי התורה. ואלו דבריו בספרו 'פתוחי חותם':

אפשר לרמוז על כל העוסק בתורה, דצריך להיות בטחוננו בה' יתברך ולא יהיה להוט אחר קבוץ הממון, שיחשב בדעתו לומר: כשיהיה לו ממון ויהיה מזונו מצוי בידו, אז יהיה לבו פנוי לעסק בתורה, דעל זה אמר התנא (אבות פ"ב מ"ה) 'אל תאמר לכשאפנה אנשנה, שמא לא תפנה', אלא ישים בטחוננו בה' ויאמר: הכל בידו יתברך, ומה שראוי לי יבוא לי. והעקר היא עבודת ה'. ואם לא יתהלך בדרך זו, אי אפשר לו לעסק בתורה. וזה שאמר 'הנני ממטיר לכם לחם מן השמים', אני הוא הממטיר, שהפרנסה תלויה בידו, והטרחא יתרה שטורחים בני אדם היא לחנם, וזהו 'הנני ממטיר לכם לחם מן השמים', אני הוא הממטיר והפרנסה היא בידו, ולכן העם לא יהיו להוטים לאסף הממון, רק יבטחו בה' ויצאו וילקטו דבר יום ביומו, ובוזה יהא נכר 'הילך בתורת אים לא', דאם יבטחו בה' בזה יבואו לעסק בתורה כראוי ואם לאו ודאי יבטלו מן התורה, וזהו 'הילך בתורת אים לא'.

(מתוך הספר ספיר ויהלום להרב הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

חידון אֶלְזָנוֹת - נושא פרסים
איזה פסוק בפרשה זו מכיל חמש מלים
רצופות שמתחילות באותה האות?

פתרון החידה וכן שם הזוכה, יפורסמו אי"ה בגליונות הבאים

פתרון החידה - פרשת תולדות:

ש. באיזה פסוק בפרשה מופיע רצף של חמישה פעלים?
ת. כשעשיו לוקח את נזיד העדשים מיעקב התורה
אומרת "ויאכל, וישת, ויקם וילך. ויב עשיו את
הבכורה" (בראשית כה לד).

שם הזוכה בסידור מתיבתא מנחה מעריב
בהוצאת "עוז והדר":

פרשת תולדות:

ה' דוד שפיצר מבני ברק.

